

NOTAT

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

J.nr. 21/14681

Den 07. oktober 2021

Bilag 3 – Den videnskabelige arbejdsgruppes tilbagemeldinger

Hans Henrik Bruun

Kære alle

Her er mine betragtninger vedr bruttolisten med 23 forslag til NNPer, samt nogle fravalgte kandidater.

1. Kendetegnende for bruttolisten er at områderne med få undtagelser er relativt små. Tager man fra toppen af efter størrelse de ti største, har de en gennemsnitsstørrelse på ret præcist 1000 ha. Sammen med de allerede udpegede NNPer ender det samlede NNP-tiltag på ca 34 000 ha. Jeg finder det bemærkelsesværdigt at NST ikke mener at kunne identificere en større andel af det samlede tilliggende på 210 000 ha som egnet til NNP, ikke mindst i lyset af det politiske løfte om en samlet NNP-satsning på ca 60 000 ha. Den relativt beskedne størrelse vil gøre det vanskeligere at genoprette naturlig hydrologi, naturlige tætheder af store pattedyr og andre levestedsskabende økosystemprocesser.
2. I lyset af ovenstående kunne man – uden at bryde mod præmissen om kun at udpege areal administreret af NST – have skelet til potentialet for at binde områder sammen med naboarealer (private som offentligt ejede), som kunne øge den funktionelle størrelse af visse NNPer, fx Skagens Odde og Mols Bjerge. Jeg savner dette aspekt i bruttolistens kolonner.
3. Jeg har sagt det før: Min faglige vurdering er at det er vigtigere at prioritere størrelse og heterogenitet af de enkelte områder end at sikre komplementaritet på tværs af landets biogeografiske variation eller at sikre geografisk dækning af den samlede udpegning.
4. Når områdernes heterogenitet er vigtigt, bør man ikke frahegne bestemte naturtyper/landskabelementer som fx strand. Jeg kan se at der er taget forbehold for den udfordring det er at lade en hegnslinje møde en kystlinje. Jeg savner nogle overvejelser om mulige tekniske løsninger, frem for fokus på fænomenet som en begrænsning.
5. Nogle kandidater er fravalgt med henvisning til behov for ”behov for målrettet naturforvaltning”. Jeg har svært ved at få øje på en faglig begrundelse for denne reservation. At stræbe efter at genoprette nær-intakte selvberende økosystemer udgør ikke en trussel mod biodiversiteten eller direktivforpligtelserne. Og skulle der helt undtagelsesvis være behov for målrettede tiltag for enkelte bestande af juridisk prioriterede arter, står en open-ended forvaltning af arealerne som helhed ikke i vejen for sådanne lokale målrettede tiltag. Derfor er mit råd at pille det kriterium ud af oversigten. Dette gælder også såkaldt ”målrettet engfugleforvaltning”.
6. På detaljeplanet: Når Jægersborg Dyrehave/Hegn fravalges med begrundelsen: ”mangeårig succesrig kulturhistorisk drift”, må jeg protestere. Den forvaltningen der i mange år er blevet praktiseret, altså voldsom og ensidig overgræsning med krondyr og dådyr, der tilskudsføres massivt, herunder med foder dyrket ved almindeligt agerbrug på selve Eremitagesletten, kan ikke kaldes en succes for biodiversiteten. Forvaltningen har nok været neutral for arealets enestående biodiversitet knyttet til veterantræer (om end det vel ikke kan kaldes ’succesfuldt’ at der ikke finder regeneration af eg sted uden hegn), men har samtidig været stærkt negativ for artsrigdommen af planter og jordboende svampe knyttet til både skov og græsland.

Tilskudsfordringen har medført konstant gødskning og den ensidige hjortegræsning har fremmet ensformige tæpper af stride græsser. De to ting tilsammen har medført at artsrigt surgræsland i Jægersborg Dyrehave over de senere årtier er blevet erstattet af ensformige bestande af mose-bunke og andre dominante græsser, mange steder med kraftigt indslag af næringskrævende plantearter som stor nælde. Jægersborg Dyrehave var for 30 år siden blandt landets ti bedste lokaliteter for græslandssvampe (vokshatte, rødblade, køllesvampe, jordtunger). Denne funga er stort set borte fra lokaliteten. Hvis Jægersborg Dyrehave fravælges som kandidat på objektive kriterier vil jeg ikke gøre ophævelser over, men det valgte kriterium er usagligt.

7. Både Kalvebod Fælled og Skallingen er store flade strandengsområder, hvilket gør disse områder isoleret set mere homogene og mindre egnede til helårsgræsning. Men jeg ville gerne se nøgtern analyse af i hvor høj grad Kongelunden hhv Ho Klitplantage kan fungere som læ/ly/higher ground for dyr i helårsgræsning på de samlede arealer.

Mvh / Hans Henrik

Rasmus Ejrnaes

Kære alle

Jeg tilslutter mig fuldstændigt alle Hans Henriks Bruuns bemærkninger til bruttolisten med følgende tilføjelse:

Vi har tidligere i rådgivningsgruppen påtalt at flere af de udpegede NNP'er kunne have været større end man har valgt. Denne generelle tilbagemelding bliver også relevant for de næste 10 udpegninger.

Thy Nationalpark er eksempelvis 21.000 ha, og en meget stor del af dette område er statsejet. Jeg kan ikke se nogen oplagt begrundelse for at nøjes med at udpege Hanstholmreservatets 6.000 ha til NNP.

Hans Henrik Bruun peger på behovet for et højere ambitionsniveau i forhold til at finde løsninger på udfordringer i stedet for at lade udfordringerne gøre områderne mindre. Dette gælder ikke kun i forhold til hegning af kystlinjer, men også i forhold til passage af veje. Mindre veje bør kunne inddrages i områderne og passeres gennem afsnit med færister, som på Molslaboratoriet. Større veje kan passeres ved at etablere faunapassager eller ved færister som på små veje og hastighedsnedsættelse som vi kender fra byer og skoleveje. I tilfælde hvor sådanne indsatser kan forøge områdernes størrelse eller variation væsentligt vurderes formålet og udbyttet at kunne begrunde ekstra omkostninger.

I Thy kunne man binde Hanstedreservatet sammen med Hanstholmknuden, Østerild og Hjørdemål via faunapassager – og på den lange bane er det på tide vi i Danmark også begynder at tænke på den form for natur-infrastruktur. Det vil give større robusthed for bestande af truede arter og for de store pattedyr, som lever i områderne, og det vil tilmed være en infrastruktur, som kan bruges af friluftslivet.

Hvis udpegningen af områder fortsætter med samme gennemsnitsstørrelse som de første 5 lander vi på i alt 0,5% af Danmarks landareal, hvilket er meget langt fra EU-målsætningen om 10% strengt beskyttet landareal.

Venlig hilsen
Rasmus

Henrik Vejre

Kære alle

Jeg kan også tilslutte mig essensen i Hans Henriks kommentarer. Jeg vil tilføje at fravælgelseskriteriet på grund af komplementaritet bør genovervejes. Man fravælger nogle af de allerstørste områder med dette kriterie – fx Klosterheden, Kompedal, Gludsted+Isen Bjerg. Fra et overordnet synspunkt er grunden antagelig at Stråsø og Nørlund dækker ”hedeplantagerne” – men geologi og jordbund er ret forskellige fra Stråsø og Nørlund til de tre nævnte. Stor skovandel spiller også en rolle, skrives der, men især Gludsted / Isen bjerg rummer store hedeområder. Og jeg forstår ikke argumentet med store skovandele - det er vel noget der kan laves om på med tiden. Det virker som om at aktuelle, opfattede begrænsninger skygger for gode beslutninger som vi (i princippet) tager for evigheden.

I lyset af at det tilsyneladende er meget svært at nå de 60.000 ha som politisk lovet, virker det ikke logisk at tage de tre plantager ud af listen. De ville alene bidrage med 12-13.000 ha.

Venligst

Henrik

Rita M. Buttenschøn

Kære Alle

Jeg kan også tilslutte mig Hans Henriks kommentarer mht. størrelse og heterogenitet og mener ligesom Henrik at fravælgelseskriteriet på grund af komplementaritet bør genovervejes til fordel for især nogle af de store klitheder af international værdi og med en moderat rekreativ udnyttelse. Til gengæld bør mere bynære områder med en intensiv rekreativ anvendelse, hvor brugerne føler, at nationalparkstatus vil indskrænke deres nuværende aktiviteter, nedprioriteres. Selvom der ikke foreligger dokumentation for en negativ effekt af friluftsliv på biodiversiteten, vil især besøgende med hunde kunne påvirke de græssende dyr, stresser dem og øger faren for konflikter. Det kan dels resultere i en mere omfattende frygt for at færdes i indhegninger og dels skabe modvilje mod græsning generelt.

Mvh

Rita

Rita M. Buttenschøn

Seniorrådgiver

Københavns Universitet

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning

Rolighedsvej 23,

1958 Frederiksberg C

Peter Sandøe

Kære alle.

Tak for de mange tankevækkende overvejelser.

En del indlæg synes at problematisere de politisk definerede rammer for projektet. Det er bestemt relevant i forhold til den offentlige debat, men er det inden for rammerne af vores mandat som ministerudpegede eksperter (til forskel for interessenter, som har deres egen gruppe)?

Jeg er udpeget i min egenskab af at være ekspert i dyrevelfærd og vil derfor i denne sammenhæng strikte holde mig til at kommentere på det, der har med dyrevelfærd at gøre.

I forhold til diskussionen af valg af areal typer, så synes en politisk defineret præmis for projektet at være, at der "skal udsættes store græssende dyr" (jf. faktaarket) i de kommende nationalparker. Hvis det holder, så giver det sig selv, at der skal være passende store græsarealer i områderne – og områder der udelukkende består af tæt skov eller kystnære områder uden mulighed for helårsgræsning derfor ikke bør kunne komme i betragtning.

Samtidig mener jeg også, at det må være helt afgørende, at der i områder, hvor store græssere skal leve hele året, er mulighed for at finde læ og et tørt leje. Dette taler også, så vidt jeg kan se, imod nogle af de kystnære områder, som andre taler for, og det taler for de prioriteringer, som embedsmændene har lavet.

Endelig synes jeg at spørgsmålet om størrelserne på de udpegede arealer rejser nogle interessante dyrevelfærdsmæssige problemstillinger: Mindre arealer giver dyrene færre muligheder for at søge nye græsgange, om jeg så må sige, men til gengæld er de nemmere at overskue og overvåge. Det omvendte gælder for de store arealer.

Bedste hilsner

Peter

Peter Sandøe

Professor

Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, SCIENCE

Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, SUND

Københavns Universitet

Rolighedsvej 23

1958 Frederiksberg C

Hans Henrik Bruuns svar til Peter Sandøe

Kære Peter

Det var vist et hip til mig, tror jeg. Det afføder en kommentar:

Jeg er udpeget i min egenskab af at være ekspert i dyrevelfærd og vil derfor i denne sammenhæng strikte holde mig til at kommentere på det, der har med dyrevelfærd at gøre.

- **HURRA! Nemlig. Jeg ville ønske at alle gruppens medlemmer ville følge dit gode eksempel.**

En del indlæg synes at problematisere de politisk definerede rammer for projektet. Det er bestemt relevant i forhold til den offentlige debat, men er det inden for rammerne af vores mandat som ministerudpegede eksperter (til forskel for interessenter, som har deres egen gruppe)?

- Flere af gruppens medlemmer er udpeget som eksperter i bl.a. 'spatial conservation planning'. Det er 100% i overensstemmelse med dit eksempel at kommentere på at den politiske beslutning om at skabe bruttolisten gennem nominering fra den brede befolkning, og derefter en embedsmandssoldning, samtidig gør at den ekspertise er overflødiggjort. Deri ligger ingen som helst kritik af at NNP-oprettelsen har en politisk ramme – det er en misforståelse.

Bengt Holst

Kære Uffe m.fl.,

Tak for den udsendte bruttoliste af forslag til nye NNP'er med tilhørende kriterier m.v.. Listen giver en god oversigt over de indkomne forslag og baggrunden for den foreløbige prioritering. Flot arbejde! Man kan så være enig eller uenig i kriterier og evaluering, men transparensen giver gode muligheder for at kommentere de enkelte prioriteringer, hvilket jeg godt vil kvittere for. Jeg skal ikke kommentere de allerede indsendte kommentarer, som jeg dog stort set er enig i. Men jeg vil godt udfordre prioriteringen af "muligheder for helårsgræsning". Ifølge kriteriet nedprioriteres områder med stor og med lille skovandel, hvilket i praksis vil sige, at strandområder og engområder automatisk nedprioriteres. Det mener jeg ikke er en hensigtsmæssig prioritering i et land som Danmark, hvor vi netop kan være med til at bevare og fremhæve den del af biodiversiteten, der er karakteristisk for netop de naturtyper. Jeg anerkender helårsgræsningens effekt på landskabet, men mener ikke, det skal være en afgørende faktor for, om vi prioriterer et område eller ej. Hvis helårsgræsning er nødvendig for at genskabe eller opretholde en naturtype, vi vælger til (gennem udpegning af netop det område til NNP), så skal man selvfølgelig tage højde for krav til udsætning af dyrene i området. Men jeg mener ikke, et område bør kunne fravælges, hvis det ikke er egnet til helårsgræsning. Tilsvarende mener jeg heller ikke, man bør kunne fravælge områder, fordi de kræver "målrettet naturforvaltning", herunder "engfugleforvaltning". Jeg mener godt, den slags forvaltning kan gå hånd i hånd med generel NNP-forvaltning. Ellers ingen yderligere kommentarer herfra, idet jeg generelt vil prioritere størrelse og sammenhæng, samt at de udvalgte NNP'er samlet set dækker alle naturligt forekommende naturtyper herhjemme.

Mange hilsener
Bengt

Med venlig hilsen / Kind regards

Bengt Holst

Zoologist, Special Adviser

Convenor IUCN SSC CPSG Europe

Bengt Holsts svar til Peter Sandøe

Kære Peter,

Jeg giver dig ret i, at vi i vores rådgivning skal holde os inden for de politisk definerede rammer for naturnationalparkerne. Og i den sammenhæng kan man selvfølgelig vælge at fokusere på aktiviteterne, herunder at "der skal udsættes store græssende dyr". Men man kan også vælge at fokusere på det overordnede formål med naturnationalparkerne, nemlig at skabe mest mulig vild natur til støtte for bestræbelserne på at bevare og genskabe størst mulig biodiversitet. Jeg har valgt det sidste, da biodiversitet jo er mere en lysåben skov, især her i Danmark, hvor vi har en meget lang kyststrækning med tilhørende spændende naturtyper. Og det kan da godt være, at der ikke er plads til naturnationalparker i de områder. Men jeg mener, det giver en metodemæssig skævvridning, hvis man

allerede fra start af ved valg af udelukker den slags områder. Jeg har tidligere i processen gjort opmærksom på dette, og følger her blot op på den skævvridning, når vi nu står og skal forholde os til konkrete områder og de kriterier, der ligger til grund for udvælgelsen af disse. Så kan NST jo vælge at lægge vægt på den tilgang eller ej – men bemærkningen ligger nu nok inden for rammerne af vores rådgivning, efter min mening 😊.

Mange hilsener og fortsat god dag
Bengt

Med venlig hilsen / Kind regards

Bengt Holst

Zoologist, Special Adviser

Convenor IUCN SSC CPSG Europe